

EDINOST

Oglaš se račun po tarifi v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmrtnice in javnozahvale, donadi oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upraviteljsko ulica Caserma 13. Odpri reklamacije so prosto poštno.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč!“

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obično izdanje stane: za jeden mesec . . . 2.00, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . . . 5.00, za pol leta . . . 10.00, za vse leto . . . 18.00. Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir. Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 2 nč., v Gorici po 3 nč. Sobotno večerno izdanje v Trstu 2 nč., v Gorici 4 nč.

Národna svojstva in državna korist.

Najplivnejši nemško-liberalni list „Neue Freie Presse“ je objavil dne 8. septembra znamenit članek o sijajnem vsprejemu cesarja v Lvovu.

V tem članku pravi „Neue Fr. Presse“, da triumf, ki ga slavi sedaj pametna in realna politika Poljakov, bodi v pouk za vse druge stranke in narodnosti v Avstriji. Večina njih da so dalje časa že v avstrijski državni zvezi, nego pa Poljaki, in bi si morali dosledno čutiti bolj tesno spojene s državo. In vendar ni tako, kajti le malo njih je, ki so prišli do pravega spoznanja, da državna korist mora biti nepremestno mejnik za vsa narodna in lokalna stremiljenja.

Proti koncu pravi „Neue Freie Presse“, koliko močnejša in srečnejša bi bila Avstrija, koliko bojov in kris bi jej bilo prihranjenih, s koliko večjim zaupanjem bi mogla iti nasproti dosedevno viharni bodočnosti in rešenju težkih socialnih problemov, ako bi bilo splošno ono spoznanje in ako bi bilo isto odločilno pri vseh strankah avstrijskih! Mi gledamo — tako zaključuje omenjeni list — brez novočljičnosti na sijajne dogodke v Lvovu, saj je državna misel, ki sedaj triumfuje tam, jedro nemško-liberalnega programa. Pri tem pa ne moremo zamolčati želje, da bi ista misel napolnila tudi druge, nič manj nardarjene in za Avstrijo nič manj dragocene stranke in narodnosti. Marsikako trnjevo vprašanje rešilo bi se potem veliko laže in tudi politična teža bi se delila enakomernje nego se je to godilo do sedaj. Upamo, da se je ta srečni preobrat jel vráti s — koalicio!

Tako „Neue Freie Presse“. Tu ga imamo zopet starega volka v pohlevni ovčji obleki! Da ne poznamo že od davna slavne nemško-liberalne gospóde z vso njih brutalnostjo in nasilnostjo, vklikati bi morali, predtavá to modrovanje: Glejte, kako se spreminjajo časi in ljudje našimi!

Ali tako kratkovidni ne smemo biti mi avstrijski Slovani, saj smo prebili dolgoletno trdo šolo britkih skušenj. Ne, liberalna gospóda se niso spremenili: ostali so isti, kakor so bili; ostala sta le njihova svijačnost in hinavščina.

Mi se moramo le smijati — in z nami se smeje ves razsodni svet — drzni trditvi, da je državna misel jedro programa nemško-liberalne strauke.

Istej stranki, ki išče pomoči iz Berlina, istej stranki, ki vabi pruske marke v državo našo, istej stranki, ki za mejami naše države snuje organizacije proti svojim lastnim sodržavljanom — istej stranki da bi bilo jedro programa — državna misel avstrijska!! O ne, nas ne prevari vaša hinavščina, ker vas poznamo že

davno in ker vemo, da vas je le sila in beda — nikari pa modro spoznanje in skrb za srečno bodočnost države — pritirala do tja, da delate globoke poklone pred „pametno in realno politiko Poljakov“ — istih Poljakov, katere ste v svoji čas obsipali z gnjevom, srdom in zasramovanjem, dokler ste imeli le količkaj náde, da jih ponemóite. Sedaj pa, ko vidite, da niste kos svitosti poljskih politikov, sedaj se klanjate pred njimi. Ob vsaki priliki ste v najostrejših izrazih obsojali sebičnost in nenasiljivost poljske politike, v živih barbah ste slikali nevarnost te politike za državo, v tonu pristnega in najglobljega prepričanja ste zatrjevali, da poljska stremiljenja ni moči spraviti v soglasje z državno koristjo — danes pa ležite na trebuhu pred istimi Poljaki, danes proslavljate politiko njih kot „pametno in realno“. Nekdaj ste sikali svoj strup na politiko Poljakov, danes pravite, da je ista politika jedro vašega lastnega programa.

Kdo vam verjame? Nikdo! Saj vemo vsi, da ste hinavci, saj poznamo predrobno „jedro“ vašega programa: vaša gospodoželjnost in krivičnost. Ker še niste mogli potlačiti Poljakov, pa bi hoteli tlačiti druge narode s pripomočjo Poljakov! To je jedro vašega programa. Pa še nekaj vas veže na Poljake — dejstvo namreč, da so ti poslednji močan steber one in iste koalicije, v katero ste se zatekli tudi vi, da rešite, kar se še rešiti da pred hrumečo nevoljo ljudstva, nastevšo proti vam.

Skrb za svojo lastno strankarsko korist je torej jedro in začetek in konec vsega nemško-liberalnega programa — vse drugo je le hinavščina in zvijača. Gorje državnim mišlim avstrijski, ako bi se morala naslanjati le na program s takim jedrom!

Po vsej pravici in z vso odločnostjo odklanjamo torej vse lepe nauke nemško-liberalne gospóde o tem, kar zahteva od nas državna korist.

Z druge strani pa nam je tudi všeč, da so nam „politiko poljakov postavili v izgled. Saj je to, kar zahtevamo mi, prava malenkost v primeri s tem, kar so zahtevali in tudi dosegli Poljaki se svojo pametno in realno politiko.

Oglejmo si le pravo smér poljske politike, da se uverimo, da so se Poljaki neumorno borili — za se: za svoje narodno svojstvo, za svojo narodno in deželno avtonomijo in za svojo gospodarske koristi, pri čemer jih ni ni najmanjše motila misel na državno korist.

Po svoji „pametni in realni politiki“ postali so Poljaki absolutni gospodarji v deželi, njihov jezik je dosegel do neomejenega prava v šoli, uradu in javnem življenju, oni so isti, ki določajo smér naš notranji politiki, za ogromne investicije v Gališki krvaveti so mo-

sina. Ti pa bi zatrepetala od radosti, objela me drhtečimi rokami, poljubila na čelo razorano od skrbi, pritisnila na materinske grudi in vrnila izgubljeni mir mojemu bornemu srcu.

Glava mi omahne na sglavje in ljuta bol šine skozi moja izsušena prsa. Sedaj se še le spominjam, kako prazno je moje hrepenenje, ker nevsmljena bolezen me drži priklenjenega na posteljo in me ovira, da ne morem poleteti k Tebi, v Tvoj naročaj. — Mati moja, draga mati! — Da Ti vidiš Svojega sina, kako se muči in umira daleč od Tebe, v tujem svetu, med tujimi ljudmi, zapuščen od ljudske pomoči in prijateljev, zaplakala bi grenke solze in vila roke, dokler ne bi Ti počilo srce v grudih od velike bóli.

Oj, zakaj Te nisem poslušal, ko si mi rekla pri odhodu: „Sinko, ne hodi od mene, ne hodi v tuj svet, ostani doma pri materi, ker le v tvoji rojstveni hišici in v bližini materinskega srca najdeš srečo!“

rali vsi državljani in slednjé jim je država odpisala pred par leti akoro 100 milijonov dolga na zemljiški odvesi.

Še pred 20 leti je bila Galicija siromašna in pasivna dežela, tako, da se je mogla vzdržavati le ob žuljih in žrtvah vse ostale države — danes pa prireja sijajne razstave in so ponasa pred svetom se svojim gorostasnim napredkom.

Ta napredek Galicije je ros posledica „pametne in realne politike“ Poljakov, ali smér te politike je dijametralno nasprotna programu nemško-liberalne stranke: programu centralizacije in ponemčevanja.

Poljaki so res začeli napredovati še le potem, ko so pripomogli do zmage svojemu narodnemu svojstvu, ko so dosegli samostalnost v gospodarskem in narodnem pogledu. Sedanje slavnosti v Lvovu ne značijo torej triumf nemško-liberalnega programa, ampak so triumf tej nasprotni ideje: ideje narodne in gospodarske samostalnosti.

S tem je tudi podan dokaz, da gojenje narodnih svojstev je jedina pot do sreče avstrijskih narodov in da pospeševanje narodnih koristij nikakor ni v nasprotju s koristmi države. S tem je povedano tudi, da državni interes nikakor ni na potu narodnim in lokalnim stremiljenjem, kakor bi hotela trdit „N. Fr. Presse“, ampak da izpolnitev takih zahtev dovaja narode do sreče in zadovoljnosti. In srečni vsi narodi — srečna vsa država.

Dajte torej tudi nam, kar ste privolili Poljakom, dajte nam popolno jednako pravno, spoštujte naše narodno svojstvo in skrbite za zboljšanje naših gospodarskih odnošajev in za primerne investicije — in videli boste, da postanemo tudi mi trezni, pametni in realni politiki in da bodemo tudi mi ob vsaki prili kasali svojo zadovoljnost.

Ako ni škodovala državni koristi zmaga narodnega svojstva in narodne avtonomije pri Poljaki, se tudi ni bati tega, ako se uresničijo naši narodni idejali.

In da res ni škodovala, ampak da je še bolj utrdila vez med deželo in državo, naglašalo je tudi Njegovo Veličanstvo samo v svojem odgovoru na nagovor deželnega maršala, kneza Sanguska. Cesar je namreč rekel: „Dognali ste dokaz, da se je še bolj utrdila vez med deželo in državo stem, da se je jemalo ozir na narodna svojstva in zgodovinske tradicije!“

S temi besedami je vladar sam blagoslovil našo narodno avtonomijo! Centralizem in germanizacija, obsojena sta!

Čuvajmo torej svoje narodno svojstvo, kajti s tem pospešujemo tudi državno korist!

Ali jaz Te nisem poslušal, odšel sem v prvi mladosti od Tebe, iskal som ljudi in srečo; a našel le otrovana srca in prazen dim. Moja vedna želja je bila povratiti se zopet k Tebi, v Tvoj zagrljaj. Ker pa praznih rok nisem maral priti, odrival sem od dne do dneva, od leta do leta, dokler me ni nevsmljena bolezen oborila na posteljo. Noč in dan som se mučil, znoj mi je bil niz čelo in ko som mislil, da som že blizo cilja, vrgla me je nemila osoda s pomočjo hudobnih ljudi z vrhunca mojih náđ in prepad siromaštva in béde. — Sedaj pa bom skoraj rešen muk in trpljenja tega goljufivega sveta.

Z veseljem bi umrl, samo da bi mi bilo mogoče le še enkrat videti Tvoje milo lice, le še enkrat počivati na Tvojih materinskih grudih. Sklonil bi roke in vsegomočnega Boga iskreno zahvalil za to milost, za to srečo. Ali zastoj mi je tugoovanje, daleč si Ti od mene in jedina uteha mi je, da tudi

IX. redna velika skupščina družbe svetega Cirila in Metoda dne 7. avgusta 1894. v Novem Mestu.

Z ozirom na skromni prostor našega lista nam seveda ni mogoče, da bi doslovno priobčili vse dolgo poročilo o tej skupščini.

Ker pa je vsem slovenskim glasilom dolžnost, neprestano vzbujujati zanimanje med slovenskim občinstvom za to našo krasno in prepotrebno družbo, hočemo posneti tudi mi vsaj važnejše stvari iz omenjenega poročila.

Devet let je poteklo, odkar biva naša družba. Tekom tega časa je prirejala vsakoletne svoje velike skupščine po slovenskih mestih, trgih in vaseh in je bila povsod prijazno in navdušeno vsprejeta. S ponosom smemo povdarjati, da ne pojenjuje ljubav, s katero se rodoljubkinje in rodoljubi oklepajo te naše družbe, temveč le še bolj vskipléva ta vseslovenska ljubav širom mej naše lepe domovine. Ljubezem do naše mladine vodi nas Slovence iz vseh krajev ne gledé na izgubo časa in denarja v razne kraje k družbinim skupščinam, da se razgovarjamo o naših narodnih težnjah. Da so taki razgovori prepotrebni in da imajo veliko privlačno moč, svedoči velikanska udeležba ob naši IX. glavni skupščini v Novem mestu. Novomesto, središče lepe Dolenjske ni še gledalo do letos zbranih v sebi take baže gostov, nego je to bilo dné 7. avgusta. Videlo je namreč v svojem starodavnem zidovji v istini zastopane vse Slovence po naših podružnicah; tu se je pokazalo skupno „Slovenstvo“ kot jednako misleče in jednako čuteče. Te velike pomembe prepričano pa se je skazalo tudi Novomesto ob vsprejemu in ob vsem tamšnjem bivanji naših milih sestrá in bratov od vseh krajev našega ozemlja.

Ze v predvečer dné 6. avgusta je zasnovala vrla prva moška ljubljanska podružnica večerno zabavo na čast z raznimi vlaki v Ljubljano dospelim skupščinarjem. Pri „Zvezdi“ se je pa zbralo po 8. uri toliko skupščinarjev in družega občinstva, da je bil vrt napolnjen. Vojaška godba je v občno zadovoljnost svirala tudi mnogo slovanskih komadov. Družbeni prvomestnik Tomo Zupan v prisrčnih besedah pozdravi vse navzoče; osobito pa one skupščinarje, kateri so od daljnih krajev prihiteli že danes v našo prvostolnico.

Poročilo opisuje potem obširno, kako so vsprejeli skupščinarje na posamičnih postajah dolenjske železnice.

V Novem Mestu so pozdravili skupščinarje gosp. Ivan Kraječ v imenu novomeške podružnice, g. župan Perko v imenu občine in g. dr. Albin Poznik v imenu narodnih društev.

Na teh pozdravih se je zahvalil gosp. prvomestnik družbe vodja Tomo Zupan z nastopnim krasnim govorom:

Ti misliš na-me in da morda ravno sedaj puhti proti nebu Tvoja vroča molitev za izgubljenega sina.

Sedaj pa, draga mati! — Ko Ti dojde tužen glas na uho, da sina krije Ti zelena trava; prosim Te, oprosti mu njegovo pogreške in zmote, s kojimi je tako ljuto ranil Tvoje blago srce. — Prosim Te, oprosti mu!

Nad glavo na steni visi mi materina slika Z vsemi močmi se pridignem, snamem jo in z drhtečo roko prinesem na usahneli ustnici. Solze mi kapljajo po licu in se razlivajo po nji. Pritianem jo na gola prsa, na srce in onemogel ležem nazaj na posteljo.

Tu na mojem srcu naj počiva Tvoja mila podoba, draga mati! dokler me nekega dne ne ponesejo tuji možje na moj novi dom — pokopališče. — Ti pa, borno srce, teži, dokler ne počíš; saj kmalo Te prime Tvoja druga mati — črna zemlja v svoj naročaj!

PODLISTEK.

Na bolniški postelji.

Spisal Anton Zajc.

Solnce se je že magnilo k zatonu. Zopet som jeden dan bližje smrti. V izbici je mračno in le enolični tik-tak staro ure odmeva od pustih sten in drami tišino. Podignem se na trdem ležišču, podprem težko glavo na desnico in srem skozi odprto okno na daljne — v zadnjih solčnih žarkih se bliščeče — planine. Pri tem pogledu razširi se mi srce in hrepeni daleč, daleč čez sinje gore, v malo gorsko zakotje, tjá, kjer je moj dom, moja rojstvena kočica in kjer živi mi najdražje bitje svetá — moja mila mati. Oj, da bi mogel poleteti kakor drobna ptičica pod sinjem nebom, dvignil bi se in poletel k Tebi — draga mati! Padel bi pred Teboj na kolena in prosil Te s povzdignenimi rokami, da primeš v naročaj Svojega zgubljenoga

Prebлагородni mestni župan!
Slavna narodna društva!

Pridi Gorenc!
Z mrzle planine
Vabi Dolenc,
V gorke doline;
Vince z goré
Greje sréc.

Prišli smo Slovenci iz mrzlih pokrajin med Vas v gorke doline. Iz vseh slovenskih pokrajin smo prišli in smo se ta trenutek — prebлагородni gospod mestni župan, slavna narodna društva in slavno občinstvo — razvrstili tu pred Vami žene in dekleta, možje in mladenčiči — vsi enega prepričanja, vsi enih čutil. Bratovsko ste nas vabili; uljudnostna dolžnost nam je torej mila, da smo se takemu vabilu hvaležno odzvali. Odzvali smo se pa v ogromnem številu; le poglejte nas v tej množini zbranih tu okrog sebe. A niso nas privedle danes v središče Dolenjske, v prijazno Novomesto, Vaše vinorodne gorice — akopram vinska kapljica, zmerno vžita, človeku dobrotno razvname kri; privabila nas je danes Vaša ljubav do družbe sv. Cirila in Metoda; Vaša ljubav za svoj rod in dom, ona ljubav, ki bolj kot vinska kapljica razvname, ker ne razgreva samo krvi, ampak vsega človeka, njega duha in njega sréc.

Pridi Gorenc!
Z mrzle planine.
Vabi Dolenc
V gorke doline;
Mrzel je led,
Pridi se gret!

Nismo torej prišli radi Vašega vinca z gore, ki greje srce — prišli pa smo sem med Vas branit se ledu narodne mlačnosti; gret smo se prišli med Vas ob Vaši slavnostni vnemi za narodove blaginje: namenjeni danes iz teh vzrokov obrvšati tu med Vami IX. veliko skupščino družbe sv. Cirila in Metoda.

Slavnostna je Vaša vnema za ljubi dom, pravim. — Da! slavnostna. — Priča te vneme je to trenutje Vaš veličastni sprejem odposlancev one družbe, ki skrbi, da se narodu to ne odtuji, kar je narodova najdražja posest, da se mu ne odtuji slovenska mladina.

Zato vam odzdravljam imenom družbe sv. Cirila in Metoda, izražajoč pristréno zahvalo na tem Vašem ljubem sprejemu in na Vaših ognjevitih pozdravih. Bog živi prvega meščana tega mesta, Vas prebлагородni gospod župan; Bog živi vsa Vaša tu navzočna slavna narodna društva; Bog živi vse častito bivalstvo tega kraja, lepo središče Dolenjske — starodavno Novomesto naj Bog živi!

DOPISI.

Iz Dekani, dne 13. septembra 1894.
(Izv. dop.) Ker se v dopisu iz Kubejske fare in iz Dekani marsikaj ne vjema z resnico, vsajam si sledeče navesti:

V dopisu iz Kubejske fare pravi dopisnik, da, ako ostane obč. starešinstvo v teh rokah, gotovo propademo o državnih in deželnih volitvah. To ni nič drugega, kakor laž in izmišljaja dopisnika in županu nasprotne stranke. Ako bi bili v tako nevarnih razmerah, gotovo ne bi bil g. nadžupan ob lanskim in letošnjim volitvah skoro jednoglasno izbrao v občinski odbor. Ker nismo propadli pri zadnjih volitvah v državni zbor, tudi pri prihodnjih ne propademo gotovo. Kajti poprej

Kmetški upor. 188

Gledovinska povest šestnajstega veka.

— Spisal August Šenoa. Prevlečil I. P. Planinski. —

Poveljniki gredo iz cerkvice, na Vatoku se svita, oblaki zginejo, mrzla zima je. Samo Mugač ostane v cerkvi. Umirajoča luč igra na lici speče deklice. In junak poklekne, nagne se nad njo in šepne, poljubivši jo v čelo: „Danes je tvoj dan, Jana moja. Bog nam pomagaj!“ Otrči si solzo, gre Jurij za ostalimi.

— Z Bogom, Matija! stisne Pasanec vojvodi roko, jaz pojdem na svoje mesto, z Bogom, bratje, da bi se srečno sešli. — V dolini pod gričem stojé razvrščene čete, po holmih straže, konjiki, pešci s puškami in kopji, krđelo pri krđelu, glava pri glavi, vse gleda nemo predse, ali resni, odločni možje.

Solnce vzhaja. Visoko se vije križarska zastava. Jutranja zarja rdi na teh mrkih bradatih obrazih, na svetlem orožju, jutranja zarja se razprostira nad glavami poveljnikov, kateri stojé v kolu pod zastavo na hribci, a sredi njih korenjak Gubec, kateremu se od

še skoraj vedeli nismo, kaj je narodna stvar. Sedaj pa smo prepričani do cele, v kako korist so nam naši državni in deželni poslanci, posebno naša državna poslanca dr. Laginja in profesor Spinčič.

Dalje je čitati še v omenjenem dopisu, da pota v naši občini katejo rebra. To je sicer deloma res, a pomniti treba, da je naša županija razdeljena v več katastrofalnih občin, katere si morajo, z občinskim predstojnikom na čelu, same delati in popravljati ceste. A kar jih je v oblasti g. nadžupana, so prav vzgledne, kajti poprej se ni v 20 letih storilo toliko v tem oziru. Most čez vodo Rižano je velike važnosti za Dekance, posebno pa za vas sv. Anton; zlasti o pozimskem času si poprej skoraj nihče ni upal hoditi po njem. Poglejmo sedaj! Ob straneh ima svoja držala tako, da vsak lahko čezenj gre, naj bi si bila še tako velika burja. „Mrmanov klanec“ kasal je rebra leta in leta, a sedaj greš lahko s kočijo po njem.

Nadalje je čitati v omenjenem dopisu, da so šole zanemarjene. To ni res, ker ravno Vi g. dopisnik ste navajali v dopisu s dne 22. februarja l. 1893., da šole niso bile še nikdar poprej v tako dobrem stanu, kakor so ravno sedaj. Pravili ste tudi, da uprav sedanjí naš župan daje rastirjati šole v Dekanski občini, kakor tudi vsi vemo, da je to prava istina.

Jas mislim, g. dopisnik, da šole v Dekanski občini se niso toliko pokvarile, kakor tolmačite Vi, in res ne vemo, ali bi verjeli lansnemu ali letošnjemu dopisu.

Dalje navaja dopisnik, da duhovščina in učiteljstvo niso še dobili denarja od bratovščin („konfratern“). Ali gosp. dopisnik: ako župan sam ni dobil denarja, ga seveda tudi ni mogel dati veleč. gospodom.

Lani ste ga hvalili, letos ga pa črnite z Vašimi in Vaše stranke domišljijami. Ali je to častno za Vas, g. dopisnik? Res je, kakor je nadalje čitati v dopisu iz Dekani, da imamo veliko žalostnih razmer v Dekanih. To pa ne zavoljo volitev, kajti volitve vršile so se v najlepšem redu. Ali dragi moji, mi imamo druge, žalostnejše razmere. Za novo leto bode dve leti, kar smo v Dekanih zdrabili iz spanja društvo „Čitalnica“, a glej: že zopet dremlje, niti 10 udov nima, in nikdo ne plačuje mesečnine. In glej čudo, še večkrat mi je bila prilika čuti par čitalniških odbornikov, kako prepevajo italijanske pesmi.

Niso-li to žalostne razmere? Oh! Kdor ima le količikaj čuta za narodno stvar, mora ga srce boleti. Dopisnik iz Kubejske fare je tudi v odboru dekanske čitalnice. Po tem se mora sklepati, kakoga mišljenja je njegova stranka. O zadnjih volitvah pravi dopisnik iz Dekani, da je privrel starešina od sv. Anton in sakričal „eviva“, ko se je doznalo, kateri so izbrani; g. župan da je volil s 14 pooblastili. Tudi to ni res nikakor, kakor ni res, da bi bil kričal, da ne smejo voliti Andreja Gregoriča, ampak Matija Gregoriča, ker g. župan ni niti za trenutek zapustil volilne komisije, ako ni bila osebná sila.

Kadar smo slišali, da smo premagali, odmevali so že na dvoran živijo-klici. Potem so sili volilci okolu miz, kjer so pili in jedli, a to so plačali posamični občinski odborniki sami za dotično volilce. Potem so se zbrali možje in fantje iz Kubejske fare, od sv. Antona

maladega solnca perjanica rdeči, a srebrni križ na kučmi blesti. Levica se mu opira ob buzdovan, desnica mu počiva na sroci, a resnobno temno oko se mu opira v kmetško vojsko. In izpregovori glasno, da je odmevalo čez kmetške glave:

— Bratje moji! Glejte na Vetoku vzhaja solnce, slaven dan napoka nad goro in gleda nas tu pod sveto zastavo, gleda nas, ta teptani hrvataki narod pod puško in sabljo. In nas praša: Čemu ste ostavili plug in motiko, ženo in otroke, čemu stojite na snegu in ledu? Oj beli dan. Črna stiska nas je pogrnala svsakaj, svoboda nas kliče, sveta svoboda! Počteni smo, ljudje smo! Razklenili smo vorige in skovali sablje, razlomili pluge in skovali kopja. Človeška pravica je propala. Mi jo zopet dvigamo, mi bedni kmetje, in kličemo, da se čuje do Boga: Svobodo nam daj, pravico nam daj, o Bog, tudi mi nosimo neumrjočo dušo in božjo podobno, tudi mi smo tvoji otroci. Za svobodo se vzdigamo in vsakdo jo nosi v sroci, v roki. Gospóda gredó na nas, silna vojska se primika k nam, da nam iztrga srce, potepa

in nekaj mladenčev iz Dekani, ki so prepevali hrvatske in slovenske pesmi: U boj, Lepa naša domovina, Ko ponosi orol, itd. Petje in živahna govornica trajalo je do 10^h ure zvečer. Po tem smo si voščili: lahko noč in se mirno razšli na svoje domo.

Ivan Zagoberšek.

(Ker opazujemo mi homatije v občini Dekanski povsem objektivno in raz vzvišeno stališče, natenili smo drage volje tudi to obrambo, doposlano nam od gosp. županu prijateljske strani. Istotako beležimo zadovoljstvo, da je tudi županova stranka prišla do spoznanja, kako pošteno se borita gg. poslance Spinčič in Laginja za pravice siromašnega ljudstva istrakega, in želeli bi le, da bi ta stranka, z gospodom županom na čelu, vsikdar kasala tudi v dejanjih svojo hvaležnost do imenovanih gosp. poslancev. To pa s tem, da ju podpira v kruti borbi proti zatiralcem naše narodnosti. Pred vsem pa naj g. župan pokaže svojo udanost do naše narodne zastave s tem, da uvede v občinski urad strogo narodni duh. Mi gotovo nismo osebni nasprotniki g. župana, ali odkrito bodi povedano, da na našo žalost nismo dosedaj pri njem opazili one samostojnosti nasproti koperski gospodi, kakoršno moramo želeli. Na gospodu županu je sedaj, da s odločnimi dejanji razprši sleherno sumnjo. — Pa še nekaj nam je na sroci. Kolikor je nam znano, g. župan ne živi v posebno dobrih odnosnjah s jednim delom duhovščine in učiteljstva. On ima sedaj zopet oblast v rokah, je torej močnejši. In ker je tako, je uprav njemu dolžnost, da stori prvi korak do sporazumljenja. Kajti v občini, kjer ni soglasja med občinsko oblastjo, duhovščino in učiteljstvom, ni sreče, ni zadovoljstva, ni vpešnega delovanja za obči blagor in ni — miru. O p. u r e d n.)

Politiške vesti.

Dopolnilna volitev na Notranjskem.

Veled smrti posla os Kraigherja razpisana je dopolnilna volitev jednega poslanca za dež. zbor za kmečke občine volilnega okraja postojnsko-logaškega na dan 30. oktobra.

Nižja nadzornišтва c. in kr. vojske. „Armeebblatt“ javlja, da je popolnoma izmišljena vest o namerovanem osnovanju treh novih nadzorstev v c. in kr. vojski, kakor je bil to javil nek drug vojaški list. (To vest smo bili objavili tudi mi v s jutranjem izdaju našega lista z dne 25. avgusta t. l. Ur.) O takej nakani da doslej merodavni krogi sploh niso razpravljali še nikdar. Neglede na to, da imamo že generalnega nadzornika skupne vojske in dva višja poveljnika domobranstva, ima vsak zapovedujoči general, kateri bi v slučaju vojne moral prevzeti poveljstvo armade, še v času mira svojega namestnika, ki bi moral v vojnem času prevzeti poveljstvo vója. Kakor stoji stvari danes, res ni varoka, da bi se osnovala nova nadzornišтва vojske.

Mladočehi v delegacijah. Mladočehski delegatje so si baje tako-le razdelili svoje uloge: Inženir K a f t a n bode govoril o „splošnem vnanjem položenu, dr. P a c á k o o vojaških stvareh, dr. B r s o r a d o dobavah za vojaške potrebe in o konzularstvu, in dr. S l a m a o odnosnjah v Bosni in Hercegovini.

poštenost, in vsak hip se zasveti izza onih vrhov njih svetlo orožje. Toda ne bojte se bleška njih sabalj, ž njimi je sila in besnost, z nami pravica in Bog. Bodite možje, vzdignite čelo; danes naj se vidi, koliko je vredna kmetška prest: bodite možje, trdno stojte na mestu, bijte kot grom, da se vidi, kaj naredi svoboda iz sužnja! Borite se slavno, ker se borite za ženo, za otroke, za mater in očeta, za sveto pravico. Živeti ali umreti! Borite se, da zmagate, ker ako padete v gospóski jarem — gorje! Niti zlodej v peklu ne zna muk, katere si gospóda izmislijo za vas; vsak dan vam prinese novo prokletstvo, vsaka noč novih muk, in prosili boste Boga, naj se odpre pod vami zemlja, katera vas nosi. Zato se ne udajmo živi do zadnje kaplje. Jaz vam bom vodil in prisegam vam pri ti sveti zastavi, da bom z vami, dokler bo duša v meni, da bom dal življenje za svoto svobodo. Ali hočete tako tudi vi?

— Prisegamo, zagrmí klic po dolini.

Zdajoi pristopi Vagić pred Gubec, zavihiti sabljo in zakliče:

— Matija! bodi nam kralj!

List, ki se prepira sam s seboj. V Bozenu na Tirolskem izhajajoči „Tiroler Volksblatt“ je stal doslej, že po svojem programu, v najstrožji opoziciji proti sedanji koalicijski vladi. Slučajno je odpotoval te dni glavni urednik omenjenega lista, duhovnik Oberkofler, na dopust, prepustivši vodstvo lista souredniku Knoflachu, kateri je pa prijatelj koalicije in zagrisen nasprotnik onih klerikalcev, ki ne stoje v koalicijskem taboru. Kaj se je zgodilo? Komaj je bil Knoflach duševni gospodar lista, napisal je rezek članek proti poslednje omenjenim klerikalcem, napadajoč jih ostro saradi njih opozicije proti koaliciji, zagovarjajoč koalicijo, kolikor se je le dalo. Za tem člankom prišla je cela vrsta drugih, v katerih je Knoflach z redko slastjo pobijal lastni program lista! Ta nesačujena breznačajnost provzročila je v Bozenu mnogo hrupa. Glavni urednik se je takoj vrnil in proglasil isjavo, v kateri obsoja omenjene članke, prijazno koaliciji, sajedno pa je spravil list zopet v njega naravni tir, v opozicijo.

Skupni proračun za leto 1895. Včeraj so pričele delegacije svoje zasedanje v Budimpešti. Kakor navadno predložil se je v prvi seji skupni proračun za leto 1895. Čista potrebnostina za skupne stvari znaša 149.379.913 gld. Ker so prebitki na carini preračunjeni na 47.539.720 gld., trebalo bode torej skrbeti za pokritje 101.840.193 gld. Od te svote je pa še odbiti 2% na račun Ogerske. Od ostalega znaša 99.803.389 gld., pride na Avstrijo 70%, to je 69.862.372 gld., na Ogersko pa 30%, to je 29.941.016 gld. — K skupni potrebnosti spada tudi potrebnostina za vojsko v Bosni in Hercegovini. Ta potrebnostina znaša 3.582.000 gld. Od teh mora plačati Avstrija 2.457.252 gld. Potrebnostina za skupno vojsko znaša 130.571.828 gld., za 3.618.763 gld. več nego lani.

Mirovni kongres v mestu Perugia.

Nedavno smo že poročali, da se v italijanskem mestecu Perugia skoro snidejo mnogo francoskih in italijanskih odličnjakov, kateri so si nadeli nalogo, dovesti do prijaznejših odnosnjah med Francijo in Italijo. Zajedno pa da bode ta shod nekaka demonstracija proti trozvesi. Ta shod se je res otvoril dne 13. t. m. v prisotnosti mnogih francoskih in italijanskih udeležencev ter lokalnih oblastí.

V imenu mesta Pariškega je municipalni svetnik Giron izrekel najtoplejše zahvalo na ljubeznosti Italije. Naglašal je, da si Francija istotako želi miru kakor Italija, a ne s pripomočjo tro- ali dvozvese, ampak miru vsega človeštva. Znani državnik in učenjak italijanski Bonghi je med burnimi ovacijami izrazil svoje simpatije do Francoske. — Lassarini je predložil dvoje dnevnih redov. Prvi obšaluje postopanje italijanskega časopisja, kojé se ne kaže prijazno stromljenjem kongresa, ter naglašá zajedno vzajemnost med Francosko in Italijo. Drugi dneveni red pozivlja vse družbe, da se spoje se stalnim franco-ko-italijanskim odborom.

„Hajduki“ v Srbiji. Včerajnji ministereki svet sklenil je pomnožiti orožniško četo za 650 mož, ter energično nastopiti proti vedno množočim se četam tolovajev. — Kaj pa, ako so dotični „hajduki“ vse kaj drugo nego pa tolovaji? V Srbiji menda vendar ni takega bogatstva, da bi kar na tisoče roparjev prežalo na popotnike in napadalo sela in trge le iz koristiželjnosti!

— Molčite, zagrmí Gubec, jaz nečum biti drugo kot svoboden človek. Pač pa se spomnimo nobeškega kralja, k njemu povzdignimo srca!

In vojvod sname kučmo, ter poklekne; pokleknejo poveljniki, poklekne vsooljni narod. Gubec izpregovori:

— Pravični Bog! Milostni Bog! Glej na trdi zemlji klečé pred teboj tvoja uboga deca. Iz globočine svojega srca kličemo k tebi: Usmili se nas, uslihi nas, reši nas! Odprto je pred teboj naše srce, ti vidiš, da smo pravičniki. Razprostri nad nami milostne roke, da bomo slavni pod tvojo zastavo. Reši nas! Amen.

— Amen! zagrmí narod, „Amen!“ šepnejo bleda usta Jane, katera sklenjenih rok kleči ob cerkvenih vratih in gleda v Matijo Gubca.

Od Vstoka poči puška, izza vrhov se zasveti gosposko kopje.

— Na noge, bratje! skoči Gubec, gospóda gredó! Dubro nam došli! Na noge! za staro pravdo, za svoto svobodo v božjem imenu!

(Dalje prih.)

Različne vesti.

Imenovanje. Prizivno sodišče je imenovalo bresplačnima avokaltantoma pravna veščbenika gg. Maksimilijana Črneti in Antona drja. Pesanta.

Važne osebne spremembe se menda pripravljajo med namestniki in načelniki posamičnih pokrajin. O promembah, ki se je že dovršila v Silesiji, smo že sporočili, sedaj pa se glasi, da gre namestnik Štajerski, baron K ü b e c k, skoro v pokraj da pride na njegovo mesto namestnik Tirolski grof M e r v e l d t. Namestnikom Tirolskim bode imenovan potem dvorni svetovalec v Tridentu grof G i o v a n e l l i.

Visoka gosta v Trstu. Včeraj jutraj sta dospela v Trst v strogem inkognito princ Filip Belgijski (grof Flanderski, brat belgijskega kralja) in njegov sin princ Albert. Visoka gosta sta se nastanila v hotelu de la Ville.

Kip Nj. Vol. cesarja v novi poštni palači je že postavljen. Prekrasno, zares umetniško izdelani kip stoji na srednji arkadi v I. nadstropju. Cesar je vpodobljen v opravi reda svetega runa. Kip je iz belega tirolskega mramorja, podstava pa iz istrskega mramorja. Kip predstavlja cesarja, v nadnaravni velikosti (2½ m.). Cesar drži desno roko uprto v bok, v levi, viseči roki pa drži na pol razvit pergament. Delo je stalo nekoliko nad 8000 glid. — Govorec o tem kipu pripomni tetka „Tr. Ztg.“ najvno, da bi bilo jako umestno, ako bi se zgradil kip s visoko gosto železno ograjo, da ne bi mogel kdo to dragoceno delo slobno poškodovati (!), ker je kip vsakomur pristopen. No, s tem nepremišljenimi besedami je „Tr. Ztg.“ priznala nehoté, da so v Trstu — sami lojalni ljudje. Ta opomba „Triesterico“ nas prav živo opominja na neki spomenik, kojega strašijo redarji noč in dan. Mari pred lojalnimi ljudmi?!

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metodeja darovala sta A. F. in F. Š. 1 krono in 10 stotink kot prebitok pri igri. — V veselju družbi v Tomaju nabralo se je 1 glid. 58 nvé.

„Tržaškemu Sokolu“ je podaril gospod Anton Vodopivec 2 kroni za nabavo telovadnega orodja. Živio!

Telovadba pri „Tržaškem Sokolu“. Upišovanje otrok se bode vršilo od 16. do 30. septembra in sicer ob delavnikih od 8. do 5. ure popoldne, ob nedeljah pa od 8. do 4. ure popoldne v telovadnici „Tržaškega Sokola“ (ulica Farneto, na voglu ulice Amalia). One otroke, ki še niso zahajali k telovadbi, morajo vpisati njih starši. — Na to objavo opozarjamo še posebno slovenske starše, kajti odbor „Sokola“ se je trudil mnogo, da more zadovoljiti čestito občinstvo. — Za nove člane „Sokola“ uvede se poseben kurs, istotako se bode še posebej osir jemalo za tiste člane, ki ne morejo zahajati k telovadbi med tednom. Za te poslednje se uvede posebna ura ob nedeljah popoldne, svedela le v tem slučaju, ako se zgodi dovoljno število udeležencev.

Slovenska kazenska razsodba pri tukajšnjem deželnem sodišču. Včeraj vršila se je pri tukajšnjem c. kr. deželnem sodišču kazenska obravnava proti Antonu Glavini iz Šmarji v Istri radi zločinstva težkega telesnega poškodovanja; predsedoval je sodišču g. svetnik Trnovec. Ker so obtoženi in priče iz slovenskega sela Šmarje, je bilo le naravno, da jih je izpraševal gosp. predsednik v slovenskem jeziku, in da je vodil obravnavo tudi v slovenskem jeziku. Po dovršeni obravnavi razglasi predsednik tudi razsodbo v slovenskem jeziku — kar se je že marsikdaj zgodilo in je popolnoma zakonito. Saj določuje naredba just. min. z dne 15./3./1862. št. 8651., „da se ima gledati na to, da so pri kazenskih in končnih obravnava, če so obdolženi zmožni samo slovenskega jezika, uradniki in zagovorniki popolnoma zmožni slovenskega jezika, da se obravnava vrši v slovenskem jeziku, in da se razsodba in kolikor mogoče tudi njeni razlogi objavijo v tem jeziku.“ — A ta slovenska razsodba je razburila tukajšnje laško časopisje. „L'Indipendente“ imenuje to kazensko obravnavo „nov in obžalovanj vreden slučaj“ in napada radi tega g. svetnika Trnovec-a. Isti list piše pri tej priložnosti, da je bilo videti, da je sedanji predsednik c. kr. višjega sodišča odbranil gotove tendencije iznaraviti laški značaj tukajšnjemu deželnemu sodišču s tem, da je pri svojem nastopu posegel v one oddelke, pri katerih se je začel rabiti

jezik, ki ni lašk. No, mi privoščimo gosp. predsedniku c. kr. višjega sodišča to hvalo irendentističnega lista „L'Indipendente“ in se še manj bojimo groženj istega lista. Resneje se nam vidi opazka v „Il Mattino“, kateri je menda organ tukajšnje vlade. Isti list piše o pričujoči kazenski obravnavi: „Ne bi se bilo mislilo, da se vrši glavna obravnava v Trstu, če bi ne bila govorila laško državni pravdnik in zagovornik“. To, kar piše „Il Mattino“ je žalibog resnično, a tudi označuje, kako malo pravic vživa slovenski jezik pri tukajšnjem c. kr. deželnem sodišču, katero ima večinoma slovensko prebivalstvo. Mi le vprašamo: Zakaj tukajšnje slavno c. kr. državno pravdnništvo govori in piše konsekvantno in zmiraj le laško, tudi če obtoženi ne ume družega kakor slovensko? Ali mar slovenski jezik ni tudi sodni jezik? In ker je postopanje gosp. sod. svetnika Trnovec-a popolnoma zakonito, smo radovedni, kako bo predsedništvo tega sodišča branilo njegovo zakonito postopanje in njega sodniško čast?

Pevske družbe „Skala“ v sv. Križu priredi dne 23. t. m. veselico s petjem, igro in plesom. Vspored objavimo pravočasno.

Plesne vaje pri „Tržaškem Sokolu“ se prično dne 7. oktobra.

Plesni odsek „Delalskega podpornega društva“ priredi svojo prvo plesno vajo dne 16. t. m. v društvenih prostorih, Via Molin piccolo št. 1, I. nadstropje. Družabniki in družabnice so vabljeni, da se udeležijo teh plesnih vaj.

Šolska in učna razstava v Gorici. Včeraj dopoldne so v Gorici slovesno otvorili učiteljsko konferenco in pa učno razstavo, ki se nahaja v prostorih ženskega učiteljskega šolskega učiteljskega. Slovesna otvoritev se je vršila v telovadnici ženskega učiteljskega. Telovadnica bila je tem povodom natlačeno polna odličnega občinstva. Poleg delegatov iz vseh šolskih okrajev prišlo je tudi mnogo drugih učiteljev in učiteljic, duhovnikov, profesorjev itd. Otvorenju so prisostvovali tudi deželni glavar grof Fran Coronini, cesarski namestnik vitez Rinaldini, državni poslanec g. dr. A. Gregorič in drugi dostojanstveniki. Predsednik, dež. šolski nadzornik gosp. vitez K l o d i č - S a b l a d o l s k i je pozdravil abor na kratko najprvo nemški, potem pa je nadaljeval svoj govor slovenski, opisujoč stanje ljudskega šolstva od leta 1869. in njegovo razvijanje do današnjega dne. Svoj govor je ponovil končno v italijanski. Cesarski namestnik je omenil, da nima besedam g. dež. šolskega nadzornika pripomniti ničesar, vendar se mu zdi umestno naglašati, da mora vsakdo res ljubiti svojo narodnost, a treba je, da spoštuje druge; vsi pa združimo se v svestobi in ljubezni do cesarja. — Razstava je zares krasna, zanimiva za strokovnjake in poučna za občinstvo sploh. Razstavljena so n. pr. ženska ročna dela raznih šol, med katerimi deklice in deželne gluhonemice, učni pripomočki za zemljepisno zgodovino, šolske knjige in musikalije, učiteljska in deška ročna dela, stavbeni načrti, modeli raznega kmetijskega orodja in posodja, zbirke rudnin, metuljev in brošev, natlačenih ptičev, fotografij, slik, risank itd. Namesto obširnega opisovanja, navajamo v kratkem le besede „Soče“: „Letošnja učna in šolska razstava dela vso čast našemu šolstvu in učitelstvu.“ — Kdor torej utegno, naj si jo ogleda!

Lahonsko umetniško (?) razstavo v Gorici morali bi bili zatvoriti že jutri, toda tega brkone še ne storijo; ker jim je namreč šlo doslej le malo ljudi na limnico, hočejo še nekoliko počakati, da naberejo še nekoliko drobiža. Ustopnino so znižali na 10 nč., za to, kakor pravi naš „Piccolo della Sera“, da more obiskati to „razstavo“ tudi preprosto ljudstvo! Glejte mo, kakó jim naenkrat dišijo slovenske desetice! Zakaj neki sedaj ne pravijo lahonska gospóda: „Gli Italiani faranno da sè!?“

Kontrolni shod domobrancev bode letos od 25. do 30. oktobra vsak dan od 9. ure dop. naprej v domobranski vojašnici na Rocolu in sicer v tem-le redu. Dne 25. oktobra morajo priti vsi domobranci, katerih priimek prične s početno črko A do Č; dne 26. od D do G, 27. od H do L, 28. od M do O, 29. od P do R, 30. S in Š, 31. od T do Ž. — Dodaatni kontrolni shod bode dne 20. novembra za domobrnce, katerih priimki pričnejo s početno črko A do K, dne 21. novembra od L do R in dne 22. od S do Ž. — Opozarjamo, da morajo

priti k shodu omenjene dni vsi tukaj stanujoči domobranci, toliko oni, ki pripadajo bataljonu št. 72. kakor oni, pripadajoči drugim bataljonem. Izvzeti so samo oni, ki so bili letos pri orožnih vajah, ali ki so bili letos v aktivni službi, ali pa ki se izkažejo, da so bolni.

Grozna nesreča v novem pristanišču. 41letni ogljar Ivan Stepančič, stanujoč v ulici Molin a Vento, izkrcaval je včeraj popoldne skupno z rasnimi drugimi delavci oglje iz italijanske ladje „Bella Emilia“ v železniške vagonne. To izkrcanje se je vršilo ob železniški progi tik morskoga obrežja blizo zaloga petrolija v novem pristanišču (Punto franco). Stepančič je hotel baš spojiti poslednja dva vagona, ko ga pritise sadnji vagon z vso težo med puferje. Nesrečnež je zajel takó grozovito, da je glas pretresel mozeg prostrašenim tovarišem. Priskočili so urno in opostili ubogega Stepančiča iz groznih klešč, ki je pa imel še vendar toliko moči, da se je vlekel kake tri metre daleč. Potem se je zgradil. Kri mu je lila iz ust, nosa in ušes, dobrodolna smrt ga je rešila daljnega trpljenja. Prihitev zdravnik je konstatoval, da je silni sunek strl nesrečnežu vsa rebra, mu slomil križ in mu stienil drobje. Sodnijska komisija je ukazala odpeljati truplo nesrečneževo v mrtvašnico pri sv. Justu. Sodnijska preiskava menda dožene, kakó se je mogla pripetiti nesreča. Stepančič je zapustil ženo in dvoje otrok v velikem siromaštvu.

Sodnijsko. 72letni ribič Fran Tomassi iz Opatije je bil dne 10. oktobra min. leta povodom občinskih volitev na Voleokem prodal svoj glas za 3 glid. 34letnemu Diegu Giacichu, trgovcu z lesom v Opatiji. Tomassi se je branil s tem, da je „oddal“ svoj glas, a nikakor ne „prodal“, ker spoštuje Giacicha, o katerem zna, da pripada isti stranki kakor on. (Kateri, to se vidi že iz pravopisja imen. Staveo). Tomassi je dobil 7 duij in Giacich 10 duij sapora. (Ta obsodba bode v svarilo dotičnikom v Istri, kateri smatrajo najsvetejšo državljansko pravo, pravico glasovanja, kot ugoden predmet — za barantanje in kupčijo. Ne prodajate torej svojih glasov in s tem tudi sami sebe — saj niste živali —, kajti s tem se ne pregrešate samo proti svoji lastni krvi in proti svoji lastni koristi, ampak se pregrešate tudi proti pisanim človeškim zakonom, katere spoštovati nam zapoveduje sam Bog. Ne poslušajte torej zapeljivec, kajti njih nauki vas spravljajo le v navakrižje s postavami in slednjič tudi v zapor! Ur.) — 21letni kmet A. Glavina iz Šmarja pri Kopru dobil je zaradi težkega telesnega poškodovanja 2 meseca ječe. Dne 22. julija t. l. stopli so se bili namreč v Šmarjah rasni vaški mladeniči zaradi deklet. Prišel jih je mirit kmet Ivan Sturm, a nesrečnemu „mirovniku“ razbil je Glavina s kemnom nos. — 18letni potepuh Angelo Grillo, iz Italije, je bil včeraj obsojen na 8 mesecev ječe zaradi nedovoljene vrnitve v Trst, žaljenja stražarjev in upora.

Policijsko. Včeraj jutraj je došel v vlakom iz Kormina v Trst 60 letni Andrej Cosolo, da ponese svojemu bolnemu sinu, ki je v tukajšnji bolnišnici, nekaj obleke. Dotična oblačila je imel shranjena v malem kovčegu, katerega je izročil, prišedši na tukajšnje železniško postajo, nekemu pobalinu, ki se je ponudil, da ponese kovčeg z njim. Pobalin pa je odnesel peté s prtjago vred. Ubogi stariček se je jokal zbok te predrzne tatvine in ganil je nekega uradnika takó, da je iz usmiljenja nabiral denar med zbranimi radovedneži. Nabral je 15 glid., katero je izročil siromaku, a mladega lopova išče policija. — Nadzornik policijskih agentov gosp. Nučić je odvedel včeraj v zapor 24 letno „lahkoživno“ Josipino Viskovič, Dalmatinko, stanujočo v ulici Farneto št. 17, ker jo išče policija baš zaradi nje „lahkoživnosti“. — Minolo noč so zaprli nov „seketet“, ki je vadil svoja salita grla po noči v poličnem petju.

Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani

pod pokroviteljstvom
Nj. ces. in kr. visokosti presvitlega gospoda nadvojvode Franc Ferdinanda d'Este.

V Ljubljani osnovalo se je nedavno društvo „za zgradbo zavetišča iz vzgojevališča“ in pravila tega društva bila so z odlokom visoke c. kr. deželne vlade kranjske z dne 18. novembra 1893., št. 14471, odobrena. Iz teh društvenih pravil je razvidno, da je

društvu namen, za rešitev in vzgojo zanemarjenih dečkov zgraditi v Ljubljani zavod na versko-nravni podlagi, ki se bode po dovršitvi izročil vodstvu čé. Salezijancev, ki se izključno bavijo z vzgojo moške mladine.

V ta zavod sprejemati je v vzgoji zanemarjene dečke, kateri ne smejo družnih javnih učilnih zavodov več obiskovati in ki drugače popolnem brez vzgoje ostanejo in kot nevedni, delamrzi, brezumni in neravni ljudje dorasejo.

Taki ljudje postanejo potem velika nevarnost za mesto, deželo, in sploh za celo državo in človeško družbo.

Ti dečki imajo se v zavodu poučevati v vseh predmetih ljudske šole ter se bodejo po svoji sposobnosti kot rokodelci, ali pa za kak d u g poklic vzgojevali.

V prvi vrsti obračala se bode skrb na to, da se gojenci npravno poboljšajo in kot pošteni ljudje vzgojujejo.

Potreba tega zavoda razvidna je že iz statističnih podatkov, nabranih na tukajšnjih mestnih šolah, kajti pri popisu konstatovanih bilo je nad 60 taciš za ta zavod godnih dečkov!

Važnost osnovanega društva in njegovih smotrov priznala je pa sijajno Nj. ces. in kralj. visokost presvitli gospod nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este v dekretu z dne 24. mejnika 1894., št. 369, v katerem izreka, da je blagovolil provzeti visoki protektorat temu društvu.

V tem dekretu izraža presvetli pokrovitelj željo, da se težavna naloga, katero si je društvo stavilo, sredno reši celemu človeštvu v korist in da blago podjetje rodi obilo vpeha!

Istotako našlo je društvo tudi pri prevzvišenem gospodu knezoškofu dr. Jakobu Missiji blagohotno podporo, kajti isti priznal je iz verskega in rodoljubnega stališča veliko potrebo tega društva, pristopil mu kot ustanovnik in priporočil isto želeč, da bi se našlo obilo članov in podpornikov, in da se čim prej dovrši vzgojevališče in zavetišče!

Zavetišče ima se o priliki 50letnice preslavnega vladanja Našega presvitlega cesarja Frana Josipa I., t. j. dne 2. decembra 1898. slovesno otvoriti, kajti niže podpisani odbor je uverjen, da na ta način najdostojnejše dokaže svojo preudarno hvaležnost in lojalnost milemu svojemu vladarju in očetu mnogobrojnih narodov, katere štíti z jednako ljubeznijo in skrbnostjo.

Stroški stavbe tega zavoda preračunani so na 100 000 glid. in ker društvo nobenega lastnega imetja ne poseduje, nabrati bode treba celo vsoto po doneških rednih članov, ustanovnikov in sploh po prispevkih miloarčnih rodoljubov in dobrotnikov.

Ker bode zavetišče velike koristi za celo človeško družbo, torej tudi za vsako občino, prepričan je podpisani odbor, da se sme zaupno obrniti tudi do Vas z udano svojo prošnjo, da blagoizvolite društvene namene pospeševati, bodisi s primerno podporo, bodisi da pristopite društvu kot član ali pa ustanovnik in da priporočate rodo- in človekoljubno naše društvo, katero se prav posebno plemenito versko-domovinsko dejanje imenovati mora, v prijateljskem krogu v blagohotno podporo!

Za vse, kar boste v korist blagega podjetja storili, izročena Vam bode iskrena zahvala in Bog Vam vse stoterokrat povrni!

V LJUBLJANI, dne 11. julija 1894.

Društveni odbor.

Najnovije vesti.

Ljubljana 15. Včeraj popoldne je ušel velik medved iz tu bivajoče menažerije. Udaril jo je po štališču v Tivoli. Ljudje so prestrašeni bežali v mesto. Medved pa je bil toliko pameten, da je potepal samo psa, potem so ga čuvaji zopet spravili v varnost.

Dunaj 15. V tukajšnjih parlamentarnih krogih se širi govorica, da bodeeta poslanca Šuklje in grof Stürgh imenovana dvornima svetovalcema pri naučnem ministerstvu.

Cetinje 15. Mati kneza Nikole je nevarno obolela.

Lvov 14. Danes se je tukaj slovesno otvoril godnarški shod. Shodu je predsedoval član gosposke zbornice grof Roman Potocky. Prisotnih je bilo 270 vdeležnikov.

London 14. „Bureau Reuter“ poroča iz Shangaja: Grozen požar je vničil dne 25. m. m. mesto Chun-Kong. 30 ljudi je poginilo v plamenu. 2000 poslopj. med katerimi so trije templji, je pogorelo. Škode je okolo 10 milijonov frankov.

